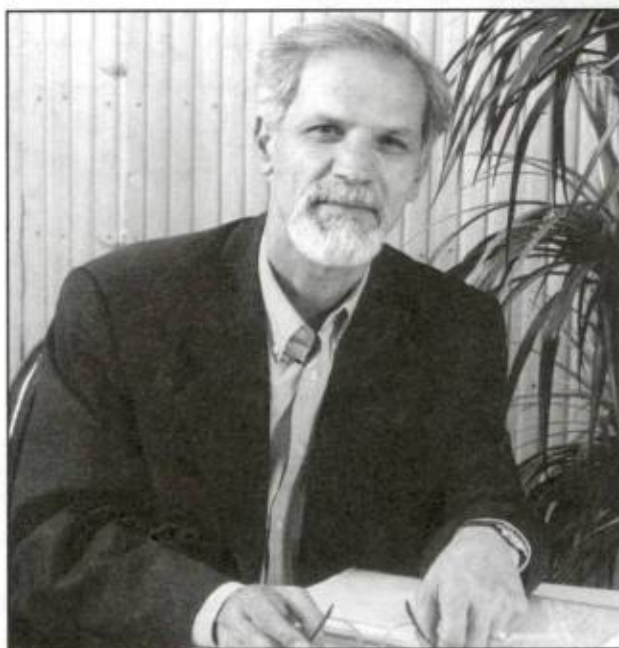

سمت‌گیری‌های آینده انجمن ما

گفتگو با ابوالقاسم فخاریان رئیس جدید شورای عالی انجمن

رشد و پایداری انجمن ما و حرفه‌ی حسابداری در گرو حضور و همراهی آنان در پیشبرد اهداف انجمن است. در ۱۳۵۴ به عضویت انجمن درآمد. طی سال‌های اولیه‌ی عضویت با ترجمه یا نگارش مقاله در حسابدار با انجمن همکاری داشتم. در سال‌های اولیه‌ی بعد از انقلاب اسلامی برای ادامه‌ی تحصیل و به لحاظ مسئولیتی که در امور مالی و حسابرسی شرکت نفت داشتم مجموعاً حدود ۵ سال در انگلستان اقامت داشتم. در این فاصله به ناگزیر همکاری‌ام موقتاً با انجمن قطع شد. از اوایل دهه‌ی ۱۳۷۰ به عضویت شورای عالی انجمن درآمد. پیش از این طی دو دوره در سمت نایب رئیس شورای عالی نیز انجام وظیفه نموده‌ام. طی این مدت در فواصل زمانی مختلف مسئولیت کارگروه همایش‌ها و کارگروه آموزش را به عهده داشتم. و دو سال است که به عنوان نماینده‌ی انجمن در یکی از کارگروه‌های فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) حضور و مشارکت دارم.

از جمله همکاری‌های دیگرم با انجمن می‌توانم معماری، هماهنگی علمی و برگزاری تعدادی از همایش‌های سراسری یا فصلی و ارائه‌ی مقالات گوناگون در این همایش‌ها و درج مقالات متعدد در حسابدار با محورهای مباحث حسابداری مدیریت را نام ببرم که از آن جمله است درج مقالات منظم با عنوان "تواندیشی در حسابداری مدیریت". یکی دیگر از اقداماتی که در چارچوب فعالیت‌های انجمن توسط این جانب و سایر دوستان و همکاران انجمن صورت پذیرفت ایجاد و

در پی برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه مورخ ۸۲/۱۰/۲۲ انجمن انتخاب اعضای جدید شورای عالی و براساس تصمیمات مورخ ۸۲/۱۰/۲۹ شورای عالی انجمن، آقای ابوالقاسم فخاریان به سمت رئیس شورای عالی انجمن انتخاب شدند. براین اساس "حسابدار" برآن شد طی یک گفتگوی رودرو به نقطه نظرات ایشان و برنامه‌های آتی انجمن را به اطلاع اعضای انجمن و خوانندگان حسابدار برساند.

حسابدار: ضمن تشکر از فرصتی که در اختیار ما قرار دادید در صورت امکان توضیحی پیرامون چگونگی سابقه‌ی همکاریتان با انجمن حسابداران خبره‌ی ایران را به خوانندگان ما بدهید.
فخاریان: با سلام‌های صمیمانه به یکایک اعضای محترم که

راه‌اندازی دوره‌ی حسابداری خبره مدیریت انگلستان (CIMA) است که امروزه از رشد و وسعت قابل ملاحظه‌ای برخوردار شده است.

حسابدار: فکر می‌کنید تا چه میزان توانسته‌اید در انجمن منشاء تغییر و تحول باشید و این تغییر در چه جهتی بوده است؟

فخاریان: اساساً پیشبرد کار انجمن یا نهادهای مستقلی نظیر انجمن که براساس کار داوطلبانه استوار است یک کار تیمی و گروهی است که با مشارکت و همدلی کلیه‌ی اعضای شورای عالی در دوره‌های مختلف و حمایت و همراهی اعضای محترم میسر می‌باشد. در مورد انجمن این امر به طریق اولی مصداق یافته است. شاید پیوستن من به جمع همکاران شورای عالی این اثر را در پی داشته است که انجمن به معرفی و گسترش و توسعه‌ی نقش و جایگاه حسابداری مدیریت بپردازد و در این راه کوشش نماید. برگزاری همایش‌های گوناگون با محور مباحث حسابداری مدیریت، راه‌اندازی دوره‌ی CIMA و تغییر استراتژی و در آینده تغییر اساسنامه نمونه‌هایی از این کوشش‌ها است. یکی دیگر از وظایفی که شورای عالی عهده‌ام گذاشته توسعه بخشیدن به ارتباط‌های بین‌المللی است که البته در این زمینه کارهای ناشده بسیار است و کوشش‌های وسیع‌تری باید به عمل آوریم.

حسابدار: اشاره کردید که از دو سال پیش به عضویت یکی از کارگروه‌های فدراسیون بین‌المللی حسابداران درآمدید و انجمن را در این کارگروه نمایندگی می‌کنید. لطفاً توضیح بیش‌تری در این خصوص بدهید.

فخاریان: فدراسیون بین‌المللی حسابداران (آیفک) که رسالتش اعتلای حسابداری و حسابرسی در جهان و نظم بخشیدن به حرفه‌ی حسابداری بین‌المللی است دارای ۱۵۸ انجمن حسابداری عضو از ۱۱۸ کشور جهان است. این انجمن‌ها بالغ بر ۲/۵ میلیون عضو را نمایندگی می‌کنند. انجمن حسابداران خبره‌ی ایران یکی از اعضای خانواده‌ی جهانی حسابداران (آیفک) است که از ۱۳۷۸ به این فدراسیون پیوسته است. آیفک وظایف خود را در کارگروه‌های هفتگانه‌اش مانند کارگروه استانداردهای حسابرسی و اطمینان‌بخشی، کارگروه آموزش، کارگروه اخلاق حرفه‌ای و غیره انجام می‌دهد. یکی از کارگروه‌های پراهمیت و اثرگذار در حرفه‌ی حسابداری بین‌المللی "کارگروه حسابداران حرفه‌ای" که معادلی اولیه برای Accountants in Business (PAIBC) Professional است. منظور از PAIB حسابدارانی است که در حوزه‌ی حسابرسی فعالیت نمی‌نمایند. این حسابداران، شامل اعضای هیئت مدیره‌ی شرکت‌ها و سازمان‌ها، مدیران و روسای

واحدهای مختلف مالی، حسابداران مدیریت، مشاوران مالی و طراحان سیستم‌های اطلاعاتی، تحلیل‌گران مالی، حسابرسان داخلی و مدرسان دروس حسابداری است. بنا بر آمار موجود بیش از ۵۰٪ از ۲/۵ میلیون عضو آیفک را این حسابداران تشکیل می‌دهند.

همان‌طور که می‌دانید این جانب از سال ۲۰۰۲ به نمایندگی از انجمن به عضویت این کارگروه که جمعاً ۱۶ عضو از کشورهای مختلف دارد درآمدم. رسالت کارگروه PAIB به طور خلاصه عبارت است از: ۱) ارتقای نقش و جایگاه حسابداران حرفه‌ای در سازمان‌ها و بنگاه‌ها برای راهبری مطلوب و پایداری بنگاه‌ها؛ ۲) فراهم ساختن امکان تبادل تجربه و دانش بین مجموعه‌ی اعضای. طبعاً حضور در این کارگروه فرصت بسیار ارزشمندی برای انجمن و اساساً حرفه‌ی حسابداری ایران است. از این طریق ما از نقطه نظرات، محصولات فکری و رهنمودهای این کارگروه که حاصل خرد جمعی حسابداران برجسته‌ی جهان است برای بالندگی و رشد حسابداری و به‌ویژه حسابداری مدیریت در کشورمان بهره‌مند می‌شویم. اجازه بدهید، در این مجال به همین مختصر اکتفا کنیم. در شماره‌های آینده‌ی حسابدار می‌کوشم طی گزارش جداگانه‌ای اطلاعات دقیق‌تری را در مورد PAIB و میزان مشارکت انجمن در این کارگروه و آثار و منافع این حضور در اختیار اعضای محترم قرار دهم.

حسابدار: قطعاً آشنایی دقیق‌تر اعضای انجمن و اساساً جامعه‌ی حسابداری با PAIB ضروری است و در انتظار گزارش شما در این زمینه خواهیم بود. با این حال ممکن است بفرمایید مضمون‌های اساسی و محوری مباحث این کارگروه که می‌تواند بر فعالیت‌های آینده‌ی انجمن و حتی فراتر از آن بر حرفه‌ی حسابداری ایران تأثیر بگذارد از چه قرار است؟

فخاریان: نگرش کلی آیفک که در مباحث کارگروه PAIB تعمیق و تبلور می‌یابد عبارت است از کمک به بنگاه‌های اقتصادی و سازمان‌ها در جهت راهبری مطلوب، پایداری و ماندگاری بنگاه‌ها. این موضوع به‌ویژه پس از سقوط Enron و شکست‌های مشابه که به توقف فعالیت برخی از بنگاه‌های بزرگ، بی‌اعتباری گزارش‌های مالی و خدشه وارد شدن به حرفه‌ی حسابداری انجامید از اهمیت بیش‌تری برخوردار شده است. کارگروه PAIB در حال صورت‌بندی و انتشار رهنمودهایی درباره‌ی برنامه‌ریزی استراتژیک کسب و کار، راهبری مطلوب سازمان و سنجش عملکرد مدیریت، تدابیر لازم برای پایداری بنگاه‌ها، تحکیم کنترل‌های داخلی، تحول در گزارشگری مالی، اخلاق سازمانی و اخلاق حرفه‌ای، نقش و وظایف حسابداران مدیریت و برنامه‌های آموزش حسابداران حرفه‌ای است. جامعه‌ی حرفه‌ای ما توجه زیادی به این مقوله‌ها

نداشته است و لذا فاصله‌ی قابل ملاحظه‌ای با جوامع حرفه‌ای دنیا کرده است.

به نظر اعضای شورای عالی انجمن، حرفه‌ی حسابداری ایران نمی‌تواند نسبت به این تحولات بی تفاوت باقی بماند و از این تجربه‌ی جهانی خط بهره‌ای نبرد. ما سخت معتقدیم که از فرصت پدیده آمده حضور در کارگروه PAIB باید حداکثر بهره‌برداری به عمل آید و با انتقال، آموزش و به کارگیری مفاهیم یاد شده به توسعه و ارتقاء حرفه‌ی حسابداری ایران کمک جدی بنماییم و تحقق این امر را در پرتو استراتژی جدید انجمن در دستور کار قرار دهیم.

حسابدار: یکی دویار ضمن صحبت هایتان به استراتژی جدید انجمن اشاره کردید. ممکن است توضیح بیش تری در مورد این استراتژی بدهید و بفرمایید که استراتژی جدید در چه مرحله‌ای از صورت‌بندی یا اجراء قرار دارد.

فخاریان: تحولات پدید آمده در عرصه‌ی جهانی تأثیرات ژرفی را بر حرفه‌ی حسابداری و نقش و وظایف حسابداران ایران برجای گذاشته و خواهد گذاشت. خصوصی سازی فضای جدیدی را در بنگاه‌ها ایجاد خواهد نمود. در کنار آن توسعه‌ی بازار سرمایه انتظارات جدیدی را از مدیران بنگاه‌ها و بالتبع حسابداران و حرفه‌ی حسابداری مطرح خواهد ساخت. بنابراین گزارش‌های درونی و بیرونی قابل ارائه توسط حسابداران از دامنه، شکل و محتوای متفاوتی برخوردار خواهد بود که انجمن می‌تواند در روند تحول و پاسخ‌گویی به نیازهای جدید نقش موثری ایفا نماید. از طرفی ایجاد جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران که به‌واقع یکی از تحولات قابل توجه و مثبت در حرفه‌ی حسابداری ایران است بر کارکرد انجمن تأثیر به‌سزایی می‌گذارد. در شرایط جدید توجه انجمن باید بیش‌تر معطوف به پاسخ‌گویی نیازهای حسابدارانی باشد که به نوعی در تعریف و طبقه‌بندی کارگروه PAIB که قبلاً به آن اشاره کردیم قرار دارند. این دو رویداد مهم جهانی و داخلی موجب شد که انجمن به تدوین استراتژی و باز مهندسی خویش پردازد. اهداف کلان استراتژیک انجمن پس از مباحث طولانی و استفاده از دیدگاه‌های کارشناسی به تصویب شورای عالی رسیده است و برنامه‌ی اقدامات اجرایی در حال تهیه می‌باشد. با تغییر استراتژی، اساسنامه‌ی انجمن نیز باید تغییر نماید که این امر پس از پیشنهادات شورای عالی باید برای تصویب به مجمع عمومی انجمن ارائه شود.

حسابدار: به این ترتیب می‌توانیم بگوییم انجمن در حال یک دگردیسی بنیادی و تحول ساختاری است. سمت‌گیری کلی این تحول و آثاری که در پی دارد چیست؟

فخاریان: سمت‌گیری کلی این تحول همان‌طور که در بحث‌های

قبلی به آن اشاره شد عبارت است از:

۱- پاسخ‌گویی به نیازهای حسابداران حرفه‌ای فعال در بنگاه‌ها و سازمان‌ها که یقیناً در ایران اکثریت حسابداران را تشکیل می‌دهند.

۲- اعتلاء و ترویج حسابداری مدیریت در جهت کمک به بنگاه‌ها و سازمان‌ها در پیشبرد موفقیت‌آمیز اهداف سازمانی.

۳- توسعه‌ی آموزش و ارتقاء حسابداران حرفه‌ای از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی با کیفیت بالا (نظیر CIMA) و هم چنین اجرای برنامه‌های آموزش مستمر.

۴- توسعه‌ی ارتباط انجمن با نهادهای علمی، مدیریتی و اقتصادی کشور (مانند وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های متولی بخش اقتصادی کشور، واحدهای صنعتی بزرگ، بخش خدمات و به‌ویژه نظام بانکی، بورس اوراق بهادار، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی).

۵- توسعه‌ی روابط بین‌المللی و مشارکت و تعامل فعال‌تر با نهادهای حرفه‌ای جهانی و انجمن‌های حرفه‌ای سایر کشورها.

۶- افزایش کمی و کیفی اعضای انجمن.

تحقق اهداف فوق می‌تواند به رشد و اعتلای انجمن ما و افزایش ظرفیت‌های انجمن در ایجاد ارزش برای جامعه‌ی اقتصادی کشور، کمک به مدیران در پیشبرد اهداف بنگاه و گزارشگری شفاف و قابل اتکاء به بازار سرمایه و سهامداران کمک‌های شایانی نماید.

یکی دیگر از آثار این تحولات می‌تواند مهیا شدن انجمن برای کمک به ارتقاء سطح سامانه‌های حسابداری، کیفیت کنترل‌های داخلی و سنجش عملکرد در بخش دولتی باشد که در مقایسه با سایر کشورهای جهان در کشور ما، هم چنان از روش‌های سنتی استفاده می‌شود و از تحولات در سیستم‌های حسابداری دنیا محروم مانده است.

حسابدار: این سمت‌گیری استراتژیک و اهداف و برنامه‌هایی که برشمردید مستلزم صرف نیرو و امکانات قابل توجهی است. فکر نمی‌کنید که با امکانات موجود انجمن پیشبرد این اهداف که تا حدودی بلند پروازانه به نظر می‌رسد بسیار دشوار باشد. چه تدابیر و سازوکارهایی را برای پیشبرد این اهداف اندیشیده‌اید؟

فخاریان: پرسش و نکته‌ی بسیار مهمی است. مقدماً اشاره می‌کنم که اهداف ما در مقایسه با تحولات و رشد سایر انجمن‌های حرفه‌ای جهان، حتی تحولات انجمن‌های کشورهای در حال توسعه و نیازهای جامعه ما نه تنها بلند پروازانه نیست بلکه ضروری و اجتناب‌ناپذیر و به عبارتی دیگر حداقل‌هایی است که باید به آنها دست یابیم. اما یقیناً در ارتباط با امکانات و محدودیت‌های موجود انجمن می‌توان تا حدودی این اهداف را بلند پروازانه تلقی نمود.

حسابدار: اگر پیام و نکته خلاصه بخش این مصاحبه را بخواهید با اعضا انجمن و خوانندگان مجله در میان بگذارید این پیام و جمع‌بندی از چه قرار خواهد بود؟

فخاریان: البته جمع‌بندی مطالب گوناگونی که صحبت کردیم دشوار است ولی جان کلام این که حرفه حسابداری در ایران در قیاس با تحولات جهانی و حتی رشد و تحولات بسیاری از کشورهای در حال توسعه دچار رکود و رخوت بوده و سخت از همگامی با این تحولات بازمانده است. این عقب‌ماندگی را متأسفانه در همه زمینه‌ها، از محیط‌های علمی و آکادمیک تا عرصه‌های به‌کارگیری حرفه حسابداری شاهد هستیم. تلاش‌های انجمن حسابداران خبره ایران، جامعه حسابداران رسمی ایران، سازمان حسابرسی و برخی محافل آکادمیک را نمی‌توان نادیده گرفت ولی به‌واقع کارهای ناشده بسیار است. واقعیت این است که حرفه حسابداری علی‌رغم نقش و تاثیرگذاری قابل ملاحظه در توسعه و شکوفایی اقتصادی، متأسفانه در کشور ما مهجور واقع شده است. تلاش و کوشش برای رشد و اعتلاء حرفه در بسیاری موارد محدود به ابتکارات درونی در انجمن و نهادهای حرفه‌ای مشابه و علاقه‌مندی تعدادی از نیروها بوده است. سازمان‌ها و نهادهای دولتی ذی‌ربط که منافع و اهرم‌های ایجاد تحول در این حرفه را در اختیار دارند به‌نحو شایسته به این امر همت نگماشته‌اند. جامعه حسابداران رسمی هنوز راه درازی برای استحکام‌یابی و اثرگذاری بر حرفه در پیش دارد و نیازمند حمایت و پشتیبانی فراوان است. انجمن هم چنان با تکیه بر علائق شخصی و پایدردی برخی از اعضا فعال و وظایف خود را به پیش می‌برد و از هیچ‌گونه حمایت مادی و معنوی دیگری برخوردار نیست. همبستگی و هماهنگی لازم بین بنگاه‌های اقتصادی، محافل حرفه‌ای حسابداری و دانشگاه‌ها وجود ندارد. کار تحقیقاتی اساسی در حوزه حسابداری و حسابرسی انجام نمی‌یابد و ارتباط‌های بین‌المللی حرفه ما با جهان کم‌رنگ و کم‌فروغ است. فکر می‌کنم این تصویر کلی از وضع و حال حرفه حسابداری چندان دور از واقعیت نباشد. ولی در عین حال اوضاع چالش برانگیزی برای حسابداران پدید آورده است.

اعتقاد جدی بنده این است که با خرد جمعی، با همدلی و با همگامی همه دست‌اندرکاران حرفه حسابداری و با جلب حمایت‌های مادی و معنوی سازمان‌های دولتی ذی‌ربط، بنگاه‌های اقتصادی، دانشگاه‌ها و موسسات حرفه‌ای حسابرسی و مشاوره‌ای می‌توان براین مشکلات و نارسایی‌ها فایق آمد و همانند بسیاری دیگر از کشورها به "فن شریف" حسابداری ارج و اعتبار بخشید و از آن به‌عنوان اهرم توسعه و شکوفایی اقتصاد بهره‌مند شد. به‌قول حافظ "آری به اتفاق جهان می‌توان گرفت".

اعضا شورای عالی به این امر توجه دارند و نیک می‌دانند که چالش بزرگی پیش روی انجمن است. در سایر کشورها انجمن‌های حرفه‌ای نظیر ما از کمک‌های مادی و معنوی سازمان‌های دولتی و بنگاه‌های اقتصادی برخوردارند و به‌صور گوناگون حمایت می‌شوند. انجمن ما تاکنون همه‌ی موفقیت‌ها و دستاوردهایش را صرفاً با تکیه بر منابع و توان اعضایش و کوشش‌ها و جوشش‌های درونی خود حاصل نموده است. منابع عمده مالی ما عبارت است از حق عضویت اعضا و درآمدهای حاصل از آموزش و همایش‌ها. ما ضمن آن که از حمایت‌های مادی و معنوی هر نهاد و سازمانی که نخواهد استقلال عمل و منزله بودن انجمن را تحت تاثیر قرار دهد استقبال می‌کنیم در عین حال تمهیدات معینی را برای تقویت بنیه مالی انجمن از جمله از طریق توسعه‌ی برنامه‌های آموزشی و درآمدزا نمودن آموزش‌های گوناگون اندیشیده‌ایم و به‌کار گرفته‌ایم. ولی پشتوانه‌ی مهم‌تر برای پیشبرد و تحقق برنامه‌های استراتژیک انجمن حضور فعال و مشارکت اعضای محترم است که با حمایت و همراهی خود می‌توانند در پیشبرد اهداف استراتژیک انجمن سهیم باشند. این اهداف به‌قول شما "بلند پروازانه" با خرد جمعی و هم‌یاری اعضا حتماً قابل تحقق می‌باشند.

در عین حال وظیفه‌ی شورای عالی انجمن است که نخست از طرق گوناگون برنامه‌های استراتژیک و برنامه‌های عملیاتی را به تفصیل و روشنی با اعضا در میان بگذارد و دیگر این که زمینه‌ها و سازوکارهای مناسب را برای جلب همکاری اعضا فراهم نماید.

حسابدار: موقعیت و روابط انجمن با جامعه را چگونه می‌بینید؟

فخاریان: انجمن حسابداران خبره‌ی ایران و جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران اعضای یک خانواده‌اند و هر دو هدف مشترکشان اعتلاء بخشیدن به حرفه‌ی حسابداری و ارتقاء منزلت و جایگاه حسابداری و حسابداران به‌مفهوم عام است. بسیاری از حسابداران و حسابرسان توأمأ عضو انجمن و جامعه هستند. تعدادی از اعضای شورای عالی انجمن عضو شورای مدیریت جامعه می‌باشند. من هم ضمن آن که در سمت رئیس شورای عالی انجمن انجام وظیفه می‌کنم، عضو کارگروه آموزش جامعه حسابداران رسمی هستم و با علاقه‌مندی و افتخار با این کارگروه همکاری دارم. این شیوه‌ی مناسبات در دنیای پیشرفته نیز بین انجمن‌های مختلف وجود دارد. آنان در تدوین برنامه‌ها با هم می‌اندیشند و گاهی طرح‌های پژوهشی مشترک انجام می‌دهند. اعضای شورای عالی اعتقاد عمیق دارند که همکاری انجمن و جامعه منشأ هم‌افزایی و خدمت به منافع مجموعه‌ی اعضایشان و نهایتاً کل حرفه است. امیدواریم در آینده بتوانیم این همکاری‌ها را توسعه و تعمیق بخشیم.